

Stenodynerus bluethgeni

Alvargeting

Steklar, Getingar m.fl.

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B1ab(iii)+2ab(iii)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Vespidae (getingar), **Släkte:** *Stenodynerus* (smalgetingar), **Art:** *Stenodynerus bluethgeni* - alvargeting van der Vecht, 1971 **Synonymer:** *Stenodynerus blüthgeni*

Kännetecken

Längd hona 7–8 mm, hane 6–8 mm. Kroppen är svart med ett elfenbensvitt tvärband på bakre delen av bakkroppens ryggplåt 1 och 2. Vingplåtarna är övervägande vita. Den bästa skiljekarakteren mot tallsmalgeting *Stenodynerus dentisquama* är den påtagligt tätare punkturen på ryggplåt 2. En annan skillnad är att framryggens framhorn hos alvarsmalgeting bildar en tydlig vinkel, medan de är rundade hos tallsmalgeting *S. dentisquama*. Hanen har fler ljusa färgelament än honan; både munskölden och antenskaftens undersida är övervägande ljusa.

Utbredning och status

Alvarsmalgeting är känd från flera lokaler på olika delar av Öland och Gotland, men arten saknas i övriga Norden. Den förekommer närmast i Holland och centrala Tyskland. Dess totala utbredningsområde sträcker sig från Atlantkusten vid Holland genom Central- och Sydeuropa österut via Cypern genom Turkiet och Ryssland till Iran.

Ekologi

Alvarsmalgeting förekommer på öppna kulturmarker; både på stenbundna alvarmarker och på betad torrängsvegetation. Det finns inga närmare uppgifter om artens val av boplats, men den antas utnyttja hålrum i växtstänglar eller död ved för bobyggnad. En gammal uppgift (Maréchal 1949, Peeters m.fl. 2004) om att larver av stävmalar (Gelechiidae) har tagits som byte av tallsmalgeting *S. dentisquama* avser sannolikt egentligen alvarsmalgeting. De svenska fynden är alla från juni och juli. Inga uppgifter om parasitering av arten finns.

Hot

Eftersom levnadssättet inte är känt i detalj måste hotbilden beskrivas översiktligt och med viss försiktighet. Igenväxning och förtätning av småskaliga och halvöppna betespräglade landskap har troligen under senare halvan av 1900-talet medfört ett hot mot de svenska förekomsterna av alvarsmalgeting. Men sedan 1990-talet har även ett alltför ensartat och hårt bete under vegetationsperioden i kombination med överdriven röjning av busk- och vedvegetation i lämpliga områden blivit ett allvarligt hot.

Åtgärder

Alvarsmalgetingen bör eftersökas och dess levnadssätt och habitatkrav bör studeras i områden som ansluter till de senast kända svenska förekomsterna. På lokaler där arten påträffas bör därefter en artvis anpassad skötsel införas.

Övrigt

Alvarsmalgetingen var i äldre litteratur länge missförstådd och blandades före 1971 ihop med den närstående tallsmalgetingen *Stenodynerus dentisquama*.

Etymologi: bluethgeni = efter den tyske entomologen Paul Blüthgen (1880–1967).

Uttal: [Stenodynérus blýtgeni].

Litteratur

Abenius, J. 2012. *Stenodynerus bluethgeni* alvarsmalgeting, s. 233. – I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Steklar: Myror-getingar. Hymenoptera: Formicidae-Vespidae, ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Gusenleitner, J. 1981. Revision der paläarktischen *Stenodynerus*-Arten. – *Polskie Pismo Entomologiczne* 51: 209–305.

Maréchal, P. 1949. Sur les proies des *Odynerus* (Hym. Vesp.). – *Publicatie van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg* 2: 5–12.

Peeters, T.M.J., Achterberg van, C., Heitmans, W.R.B., Klein, W.F., Lefeber, V., Loon van, A.J., Mabelis, A.A., Nieuwenhuijsen, H., Reemer, M., Rond de, J., Smit, J. & Velthuis, H.H.W. 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). – *Nederlandse Fauna* 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey, Leiden.

Författare

Johan Abenius 2012.